

un extrem de plaça, / i d'allí emprèn la carrera: / du la llança tal dreuera, / que per l'ull passa l'anell; / Seidia un *ensurt* no evita; / los 'Visca el rumi!' com sonen!» (GaGirona, *Seidia*, 110; «sobresalt», p. 283); «Oh quin *sortit* sense voler he pegat! En la quietud, en el silenci, sense esperar-ho... *rur...* sent sobre el meu cap un roïdo ---», CastPna. (Vicent Segarra, *BSCC* xvi, 119). D'aquestes variants la principal és *ensurt*: «per dar-li la bona nit a lo estudiant, y causar-li un *ensurt* --- li dóna un pinyach ben fort al diari», Noller (*Bogeria*, 7.6f.).

Assortir [Lacav.; Belv.]; *assortit* [id.], *assortiment* [id.]: «veure tot l'*assortiment* que tinc», EmVilanova (*Escenes Barc.*, 135); *assortidor*.

Fora-sortit. *Sobresortir* [no Lab. ni Vogel]; «trad. del cast. *sobresalir*», *Dag.*; *Dort.*]; *sobresortint* ben poc recomanable en lloc de *excellent*, *reixit*.

Ressortir apareix en català en forma paral·lela al fr. ant. (supra), i en data més tardana, però no sembla ser manllevat [c. 1425]: «Senyor, vostre pare ab molt treball e giny, e ab gran despesa e cost, adquirí aquest regne, e l vos ha més pacíficament entre mans; consell-vos que, en la forma que ell lo-us ha donat lo conservets, e que no-l metats en perill, car grans desastres *resurten* de les senyories», *Fi del Comte d'Urgell* (NCL, 83); en Verdager és 'tornar a sortir': «Vosaltres --- / penyores me dareu de vostre amor / --- / cercant quiscuna son joyell millor: / y d'eixa serra en la més alta cima, / al *ressortir* lo sol en Orient, / quan jo 'm despose ab qui'l meu cor estima / siau demà matí a fer-li'n present», *Can.* III, 58b; 1884, *Dag.*

Ressurt es digué primer el que després *ressort* [Lab. 1840]: «reputant-se lo rey que si lo comte era lexat anar de la presó, que qualque *ressurt* no-s mogué contra ells en lo regne», *Fi del C. d'Urgell* (86); *de ressurt* 'de retop': «fou tirada devers aquella flota una pedra, ab bombardas --- donaren sobre la arena e, *de ressurt*, ferí en lo cap del infant», id. (93); en *confessió de ressurt* és quasi el mateix, o 'de sobte', «sense repensar-s'hi» (no 'per resorgiment de la fe' com digué Sansone): la confessió ha de ser «morosa, ço és que sia feta ab temps, e ab cor espayat e ab bona intenció, e no escaldada [acaloradament, precipitada] e *de ressurt*», Eiximenis (*Cercapou* II, 44.23); «se requer a confessió vertadera perfeta e suficient, que sia feta id. id. id.» en *Espill de Consciència*, lín. 1003 (p. p. Emili Casanova, supra, n. 108).

¹ On sembla tractar-se de la bola que hi ha en el ferro de les botifarres, *Dag.*, § 4, potser parlant de rates; o de la nou de la ballesa: però sempre amb la idea de 'saltar disparat'; petit suplement a afegir a II, 171a46. — 2 *ZRPb.* xxxix, 452; en les *Wiener Sitzungsber.* ccii, § 4, 24, s'estimaria més partir de *EXORTUS* 'aparegut', cosa que no es pot admetre per raons fonètiques i les altres.

Sortoi, *sortoiar*, *sortós*, V. *sort* Sos, V. *seu* i *sus*

SOSA, nom d'una salsolàcia semblant a la barrella,

i del detergent que se'n extrau, de l'àr. vg. *sâuda*, pròpiament adjectiu amb el sentit de 'negra', pel color d'una de les varietats de la planta; del mateix mot àrab provenen el ross. *solda* i l'it. *sodà*; mentre que en àrab modern s'anomena en la forma diminutiva *suyûda*. □ 1.ª doc.: 1249.

«Quintal de *sosa*, 2 drs.» en la Lleuda de Cotlliure de 1249 (*RLR* iv, 251); «sèu, lo quintal 3 meales; formatges, lo quintal, 3 m.; *sosha*, lo quintal, 3 meales; alcofol, lo quintal, 3 m.», Reva de Perpinyà, de 1284; «bachós, sagís, sèu, e formages, e *soza*, alcofel ---», ross. 1295 (*RLR* v, 87, corr. *alcofol*, com supra); «quintal de *soza*» en una altra lleuda de Cotlliure de 1300 (*InvLC*); *sossa* en la tarifa dels Corredors de Bna., de 1271 (*EntreDL* I, 155ss., § 34, que ss estigui per *s* sonora no és gens rar en aquell temps, si bé és cert que no en veig casos en aquesta tarifa); «Sèu; cànem obrat; pegunta; *sosa*; alquitrà; mel ---», *CosTort.* (Ol., p. 405); «negú no sia tan osat que sec, ni deja segar, *sosa*, en heretat o possessió d'altri» Tort., a. 1344 (*BABL* xii, 59). En el Dicc. de Rims de JMarc *sosa* va com a rima d'una llista de 12 mots que tenen tots ò i *s* sonora (*rosa*, *cosa*, *nosa* etc., § 598).

He sentit anomenar la planta en bastants llocs, de Lleida al NE. i NO., pertot pronunciat sempre amb *s* sonora i ò oberta (*sôza*, *sôzes*). A Tost m'explicaven *les sôzes* com una planta silvestre que agrada als colls boscos i abunda en el gros barranc de La Tella (1957); també a Torrent de Cinca, al Torricó i a Albelda, sempre com planta silvestre, que en el darrer poble em descriviren en forma clara com la salsolàcia (1956); a Tamarit de Llitera només vaig sentir *La Sôza* com a nom del riuet que hi circula (1956); també es diu *La Sosa* el riu de Peralta de la Sal, i *Soses* és un poble vora Lleida, ribera del Segre. N'hi ha a molts llocs val. dels quals no tinc nota a mà, però sí a Elx: «i què hi ha allí? —Per allà hi ha carrís i *sôza*: moltes *sôzes*» (1963).

En canvi en el N. del Ross., on abunda la planta vora aquells estanyes, li donen al nom una forma aberrant: «a l'illa de la Rescassa, al mig de l'estany de Salses s'hi fan *sôlðas* i *salicornes*»; vora l'estany de Sant Nazari, no sols hi ha el veral dit *Les Soldes*, sinó que havent-me explicat que les *sôlðas* eren «mates salades», me n'ensenyaren i semblaven bastant semblants als *salats* del delta del Llobregat; a Sant Cebríà, hi ha una altra partida dita *Les Soldes* que em descrivien els d'una banda com un pasturatge, i un altre m'explicà que és «ple de *sôlðas*», «mates de salats» (1960).

Forma d'aparició no recent, si bé antigament era *soyda*. En l'any 1261 un vidrer adquireix «15 quintali de *souda*» i entre el pagament d'un altre «veytierius», any 1321, l'*InvLC* llegeix «racione de *seuda*» (on deu haver-hi la mateixa mena de *o* que sembla *e* que en *alcofel* de 1295). Crec que es tracta d'un terme aportat per vidrers sarraïns, amb la pron. més vulgar *sâuda* d'a molt velaritzada, que fou acceptada pels rossel·lonesos de primer com a *soyda*, després ultracorregit en *solda* (reaccionant contra la pron. ross. *caudera*, *fau-*